

**RUH SAĞLIĞI VE PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE DİJİTAL
YAKLAŞIMLAR**
Yapay Zekâ ve Tele Sağlık Uygulamaları

Editör

Prof. Dr. Selma SABANCIOĞULLARI

RUH SAĞLIĞI VE PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE DİJİTAL YAKLAŞIMLAR: YAPAY ZEKÂ VE TELE SAĞLIK UYGULAMALARI

Editör

Prof. Dr. Selma SABANCIOĞULLARI

Yazarlar

Adile BOZKURT TONGUÇ - Aslı ÖZBAY - Behice Belkıs ÇALIŞKAN
Cemile Şeyma GÜMÜŞ KÜREKÇİ - Ekin ÇİFÇİ - Fatih ŞAHİN - Filiz SOYSAL
Gonca ÜSTÜN - Halil İbrahim ÖLÇÜM - Leman KUTLU - Melis BOZOĞLU
Mihriban TUNCER - Selver BEZGİN - Sibel ASİ KARAKAŞ - Suheyra YURT
Şeyda ERÇEL - Şeyma LALOĞLU - Tuğçe KAPLAN UYAN - Vesile ADIGÜZEL
Yağmur Fatma Nur ŞENOL - Zehra SU TOPBAŞ - Zeynep ÖZKÖK

ISBN: 978-625-382-424-2

E-ISBN: 978-625-382-425-9

DOI: 10.54637/vizetek.9786253824259

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, basılı ve elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra KULAKSIZ

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Eylül, 2026

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖN SÖZ

Sağlık hizmetleri, bilimsel ve toplumsal gelişmelerin etkisiyle sürekli değişmektedir. Özellikle son yıllarda yapay zekâ, tele-sağlık, mobil uygulamalar ve uzaktan izlem gibi dijital çözümler bakım süreçlerinin ve sağlık profesyonellerinin rollerinin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Ruh sağlığı alanında bu değişim, yeni hizmet olanakları sunarken mahremiyet, veri güvenliği, etik sorumluluk ve profesyonel sınırlar gibi önemli soruları da beraberinde getirmektedir.

Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği, bireyi yalnızca hastalığı ya da belirtileri üzerinden değil duygu, düşünce, davranış, ilişki ve yaşam deneyimleriyle birlikte ele alan, insan merkezli bir bakım alanıdır. Bu nedenle dijital uygulamaların hemşirelik hizmetlerine dâhil edilmesi, yeni araçların kullanımının ötesinde; terapötik ilişkinin, klinik karar verme süreçlerinin ve mesleki sorumlulukların yeniden ele alınmasını gerektirmektedir. Psikiyatri hemşiresinin değişen sağlık hizmeti ortamında bilgi ve becerilerini geliştirmesi kadar, yenilikleri eleştirel biçimde değerlendirebilmesi de önem taşımaktadır.

“Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinde Dijital Yaklaşımlar: Yapay Zekâ ve Tele Sağlık Uygulamaları” adlı bu kitap, söz konusu değişimi ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği perspektifinden ele almaktadır. Kitap, yapay zekâ ve dijital sağlık uygulamalarından psikiyatrik değerlendirme ve klinik karar vermeye, terapötik iletişim ve tele-psikiyatri uygulamalarından mobil sağlık, psikoeğitim ve toplum ruh sağlığı hizmetlerine uzanan konuları kapsamaktadır. Etik ve mahremiyet, dijital riskler, kanıta dayalı uygulamalar ve hemşirelik eğitimi ise bu çerçeveyi tamamlamaktadır.

Dijital uygulamaların sağlayabileceği erişim, süreklilik ve bakım desteğinin yanı sıra taşıdığı sınırlılıkların da dikkate alınması gerekmektedir. Ruh sağlığı hizmetlerinde kişisel verilerin korunması, mahremiyet, terapötik sınırların sürdürülmesi, yapay zekâyâ dayalı kararların güvenilirliği ve hizmetlere eşit erişim gibi konular, mesleki uygulamanın ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmıştır. Kitapta bu konular etik, eleştirel ve kanıta dayalı bir yaklaşımla ele alınarak, yeni uygulamaların klinik yararları kadar sınırlarının da değerlendirilmesine olanak sağlanması amaçlanmıştır.

Bu çerçevede temel yaklaşım, dijital araçların hemşirelik bakımının yerini alması değil, insan merkezli bakımın niteliğini ve sürekliliğini desteklemesidir. Empati, güven, terapötik iletişim, klinik yargı ve bireyi bütüncül değerlendirme gibi ruh sağlığı hemşireliğinin temel değerleri, bakım ortamı değişse de önemini korumaktadır. Geleceğin psikiyatri hemşiresinden beklenen ise yalnızca yeni araçları kullanabilmesi değil bunları bilimsel kanıt, mesleki sorumluluk ve etik ilkeler doğrultusunda değerlendirebilmesidir.

Hızla gelişen bu alanın dinamik yapısı nedeniyle kitabın, kesinleşmiş bir bilgi bütünü olmaktan çok, bilimsel bilgi ile klinik uygulama arasında bağ kuran ve yeni araştırma, eğitim ve uygulamalara zemin hazırlayan bir kaynak olması hedeflenmiştir.

Sağlık hizmetlerinin geleceğinde yöntemler ve araçlar değişse de ruh sağlığı hemşireliğinin temelini oluşturan insan ilişkisi, güven, empati, bilim ve etik sorumluluk varlığını sürdürecektir. Önemli olan, değişimi bu değerleri koruyarak ve insan yararını gözeterek yönetebilmektir.

Bu eserin hazırlanmasına bilgi, deneyim ve emekleriyle katkı sunan tüm bölüm yazarlarına teşekkür ediyorum, kitabın ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği alanında çalışan akademisyenlere, klinisyenlere ve öğrencilere yararlı bir kaynak olmasını ve insan merkezli, kanıta dayalı ve etik bakım anlayışının gelişimine katkı sağlamasını diliyorum.

Prof. Dr. Selma SABANCIOĞULLARI

Editör

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinde Dijital Dönüşüm 1

Leman KUTLU

Melis BOZOĞLU

2. BÖLÜM

Ruh Sağlığında Yapay Zekâ: Hemşirelik Perspektifi 31

Yağmur Fatma Nur ŞENOL

Vesile ADIGÜZEL

3. BÖLÜM

Psikiyatrik Değerlendirmede Dijital Araçlar ve Yapay Zekâ 49

Halil İbrahim ÖLÇÜM

4. BÖLÜM

Terapötik İletişim ve Dijital Ortamlar 73

Adile BOZKURT TONGUÇ

5. BÖLÜM

Tele-Psikiyatri Ve Psikiyatri Hemşireliği Uygulamaları 88

Sibel ASİ KARAKAŞ

Şeyda ERÇEL

Suheyra YURT

Şeyma LALOĞLU

6. BÖLÜM

Ruh Sağlığı Hemşireliğinde Mobil Uygulamalar ve Öz-Yönetim 112

Zehra SU TOPBAŞ

7. BÖLÜM

Dijital Ortamda Psikoeğitim ve Danışmanlık 138

Cemile Şeyma GÜMÜŞ KÜREKÇİ

Ekin ÇİFÇİ

8. BÖLÜM

Özel Gruplarda Dijital Ruh Sağlığı Hizmetleri	151
Fatih ŞAHİN	

9. BÖLÜM

Etik, Mahremiyet ve Profesyonel Sınırlar	177
Aslı ÖZBAY	

10. BÖLÜM

Psikiyatri Hemşireliğinde Dijital Riskler Ve Güvenlik	200
Gonca ÜSTÜN	

11. BÖLÜM

Toplum Ruh Sağlığı ve Dijital Hizmet Modelleri	216
Zeynep ÖZKÖK	

12. BÖLÜM

Geleceğin Psikiyatri Hemşireliğinde İnsansı Robotların Rolü	236
Mihriban TUNCER	

13. BÖLÜM

Yapay Zekâ Çağında Dijital Ruh Sağlığı Okuryazarlığı ve Psikiyatri Hemşireliği.....	254
Filiz SOYSAL	
Behice Belkıs ÇALIŞKAN	

14. BÖLÜM

Psikiyatri Hemşireliğinde Dijital Eğitim ve Yetkinlikler	267
Tuğçe KAPLAN UYAN	

15. BÖLÜM

Gelecek Perspektifi	302
Selver BEZGİN	

1. BÖLÜM

RUH SAĞLIĞI VE PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE

DİJİTAL DÖNÜŞÜM

Leman KUTLU¹
Melis BOZOĞLU²

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağlık hizmetlerine entegre edilmesi, bakımın nerede, nasıl ve kimler tarafından sunulduğunu köklü biçimde değiştirmektedir. Bu değişim, insan etkileşiminin ve terapötik ilişkinin merkezde olduğu ruh sağlığı alanında daha da belirginleşmektedir. Uzun yıllar yüz yüze etkileşimle verilen ruh sağlığı hizmetleri; telepsikiyatri, mobil sağlık uygulamaları, yapay zekâ destekli sistemler ve sanal gerçeklik terapileri gibi yenilikçi araçlarla yeniden şekillenmekte, geleneksel modellere dijital ve hibrit yaklaşımlar eklenmektedir.

Günümüzdeki dönüşümü daha iyi anlamak için ruh sağlığı hizmetlerinin izlediği tarihsel sürecin incelenmesi gerekmektedir. Uzun süreli hastane yatışlarına dayanan kurum temelli bakım, 20. yüzyılın ikinci yarısında ruh sağlığı hizmetlerinde toplum temelli bakım yaklaşımının gelişimi ile ruh sağlığı hizmetlerinin kurum dışına ve toplum içine taşınmasıyla toplum temelli bir modele dönüşmüştür. Ancak coğrafi uzaklık, uzman yetersizliği ve damgalanma korkusu, yüz yüze hizmete erişimde eşitsizliklere neden olmuştur. Dijital sağlık uygulamaları bu noktada önemli fırsatlar sunmaktadır. Telepsikiyatri uzaktan değerlendirme ve tedavi olanağı sağlarken, mobil uygulamalar semptom takibini ve öz-yönetimi desteklemekte; giyilebilir teknolojiler ise bireylerin günlük yaşamdaki davranışsal örüntülerinin sürekli izlenmesine katkıda bulunmaktadır. Böylece hizmetler hem daha erişilebilir

¹ Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
ORCID: 0000-0001-6393-8328,

² Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
ORCID: 0009-0007-8492-6917.